

**בתי המשפט**

		בבית משפט השלום בירושלים	
א 012403/03			
		בפני: כבוד השופט רם וינוגרד	
23/09/2007	תאריך:		

בעניין:

אוזן אליהו

ע"י ב"ב עו"ד דורון גנסינ

התובע

נגד

1. אפל טל

2. איילון-חברה לביטוח בע"מ

3. אבנר - איגוד לביטוח נפגעי רכב

ע"י ב"ב עו"ד זוהר רחמני

הנתבעים

**פסק דין**

1. התובע, יליד 17.2.1980, נפגע כחולך רגל בתאונת דרכים ביום 31.7.01. הוא פנה לחדר המיון והתלונן על כאבים בלסת, בגב תחתון ובברך ימין. המומחה מטעם בית המשפט, האורטופד ד"ר אורי פרנקל, קבע כי לתובע נכות בשיעור 10% לפי סעיף 37(7)(א) לתוספת לתקנות המל"ל. הנתבעים, שלא כפרו בחבותם לפצות את התובע, התקשו להשלים עם קביעתו של המומחה. לפיכך התמקד הדיון בתובענה בשאלת הנזק, ובעיקר בשאלת יחוס הנכות לתאונה.

**הנכות שיש לייחס לתאונה**

2. למעשה, גם הנתבעים אינם חולקים על שיעור הנכות שקבע המומחה לתובע. כל מחלוקתם אינה אלא בנוגע להחלטתו של המומחה לפיה יש לייחס את הנכות לתאונה. לשיטתם, פרק הזמן הרב שחלף בין התאונה ובין התעוררות תלונותיו מעיד על כך המקור לתלונות אינו בתאונה אלא בגורם חיצוני אחר, שנתר בלתי ידוע גם בתום שמיעת הראיות.

3. מעיון בתיעוד הרפואי בענייניו של התובע, שנכתן לפרטיו על ידי ב"כ הנתבעים בסיכומיה (הסיכומים הוגשו ביום 17.9.07, אולם הובאו לעיוני רק היום), עולה כי אף שבמהלך הפינוי באמבולנס לא נרשמה תלונה אודות פגיעה בגב, הרי שזו נרשמה מיד עם הגעתו לחדר מיון, בתלונותיו של התובע. המומחה מטעם בית המשפט, ד"ר אורי פרנקל, הצליח לפענח את כתב היד הקריא למחצה בעמ' השני של הגליון הרפואי בחדר המיון מיום התאונה, בו נרשם ממצא של "הגבלה מינימאלית" בטווח התנועה של עמוד שדרה צווארי ומותני (עמ' 87 לפרוטוקול, שורות 10-3). מכאן כי בגליון חדר המיון קיימים שני רישומים, המתעדים תלונה אודות כאב גב וממצא של מגבלה בתנועות הגב. הרישום הבא ממנו עולה כי לתובע נגרמה בתאונה פגיעה בגב נערך ע"י האורטופד ד"ר לילינג ביום 5.8.01 (חמישה ימים לאחר התאונה). על פי רישומיו, נמצאה "רגישות של ע"ש באזור תורקולומבלי" (הממצא מאוזכר במכתבו מיום 5.8.01 וכן ברישום שערך בגליון המרפאה האורטופדית). האזור התורקולומבלי מצוי במעבר בין גב תחתון לאמצעי (עמ' 88 לפרוטוקול, שורות 21-24). ביום 7.8.01 נערך רישום בגליון הרפואי של התובע בצה"ל (התאונה אירעה עת התובע שירת בצבא הסדיר), ובו נזכר כי היה בטיפול גם במרפאה אורטופדית "בשל חבלת עמ"ש מרפק וברך".

4. מחודש אוגוסט 2001 ועד ליום 30.6.02 לא נמצא כל רישום נוסף בתיקו הרפואי של התובע בנוגע לתלונות במישור האורטופדי. לאמיתו של דבר, לא נמצא כל רישום רפואי כלשהו בתיק רפואי כלשהו הנוגע לתובע, וממילא המסקנה אינה אלא כי התובע לא פנה לרופאים בתקופה זו. ביום 30.6.02 נרשם מפיו כי "לפני פחות משנה ת"ד, מאז כאבים בגב וברך והשמאלית. כאבים בגב תחתון". לתובע בוצע צילום שלא העלה ממצאים. הממצאים בבדיקת מיפוי העצמות מיום 29.9.02, לא הצביעו בהכרח על ממצא חבלתי (עמ' 89 לפרוטוקול, שורות 14-15). בבדיקת CT שנערכה לתובע ביום 27.10.02 נמצאו בלטי דיסק בשני גבהים סמוכים (L4-L5 ו-L5-S1). בדיקת MRI מיום 31.3.03 גילתה פריצת דיסק בשני גבהים אלה. על בסיס ממצאים אלה, כמו גם הממצאים של מגבלה קלה בתנועה, קבע לו המומחה נכות רפואית בשיעור 10%. המומחה ציין בחוות-דעתו את כל הקשיים הנוגעים להעדר התיעוד בתקופת הביניים, אולם הגיע למסקנה כי מאחר והתובע לא סבל מכאבי גב קודם לתאונה, ואין כל תיעוד על ארוע חבלתי לאחר מכן, יש לשייך את הנכות לתאונה.

5. הנתבעים טוענים כי אין מקום לייחס את הנכות לתאונה. לשיטתם, הסברו של המומחה לפיו יתכן שבתאונה נגרם נזק מסויים לדיסק שהלך והחמיר עד לפריצת הדיסק (עמ' 92 לפרוטוקול, שורות 11-12), יכול להתיישב גם עם תיאורו של התובע את המשא הכבד שהיה עליו לסחוב בעת שירותו כחייל קרבי (סעיף 15 לתצהירו; הפק"ל שקל 20 ק"ג לבד מהנשק והאפוד – ראו גם עמ' 19 לפרוטוקול, שורה 21 - עמ' 20 לפרוטוקול, שורה 3). מסקנה זו, אף אם היא אפשרית במישור התיאורטי, אינה סבירה במישור העובדתי. עיון בגליונו הרפואי של התובע בצבא מעלה כי התובע לא נמנע מלפנות לרופאים בכל עת שהתעוררה בעיה רפואית, ובכלל זה בגין בעיות שבני גילו אינם ערים להן (בעיות באוזניים, בדיקות דם, בדיקות הנוגעות לבלוטת התריס ובדיקות נוספות), כפי שעלה, באריכות מסויימת, גם במהלך חקירתו הנגדית (עמ' 14 לפרוטוקול, שורה 10 – עמ' 18 לפרוטוקול, שורה 3). ממילא ניתן היה לצפות כי לו היתה מתעוררת בעיה אקוטית של כאבי גב במהלך השירות, לא היה התובע נמנע מלהעלותה בפני רופאיו. מאחר ואין כל זכר לפנייה ולתלונה בעניין זה, נראה כי לא ניתן לעגן את התפתחות התהליך בחוליות עמוד השדרה בגבו של התובע בתרחיש שהוא אולי אפשרי ברמה התיאורטית, אך חסר כל עיגון מבחינה עובדתית. שעה שכנגד תרחיש היפותטי זה עומדת העובדה המוכחת ולפיה התובע נפגע בגבו בתאונה, כעולה מגליון חדר המיון ומהבדיקה במרפאה האורתופדית, לא נראה כי ניתן לייחס פגיעה זו לארוע אחר כלשהו. לא הוכח, בכל דרך שהיא, כי התובע נפגע פעם נוספת בגבו בתקופת הביניים שבין התאונה ובין הפנייה ביום 30.6.02, וממילא לא ניתן לייחס, על דרך "אומדנא" כזו או אחרת, חלק מהנכות או כולה לארוע עלום שלא הוכח כי התרחש.

6. אעיר כי לשיטתי לא ניתן לייחס חלק מהנכות לגורמים שאינם קשורים לתאונה על דרך של "שקלול תהיות", כפי שהציעה ב"כ הנתבעים המלומדת בסיכומיה. הכרעה במשפט האזרחי על דרך הסתברותית בוודאי שאינה דרך המלך, וספק אם היא אפשרית כל עיקר במשפט הישראלי. אף אם אפשרית היא, הרי שנראה כי היא תיוחד למקרים מתאימים, ולא תוחל דרך שיגרה בכל עת שמתעוררים ספקות אפשריים בלבד של בית המשפט (לשאלת ההכרעה על דרך מתן פיצוי חלקי ראו ע"א 7375/02 בית החולים כרמל נ' עדן מלול, שטרם פורסם (2005); ההכרעה בד"נ 4693/05 בית החולים כרמל נ' עדן מלול טרם ניתנה; לדעה לפיה לא ניתן להכריע על דרך הסתברותית ראו ע"א 7469/03

תמרכז הרפואי שערי צדק נ' זכריה כהן, טרם פורסם (2005), שניתן 17 יום בלבד לאחר פסק-הדין בעניין עזן מלול; להרחבה בעניין הבסיס התיאורטי לפסיקת פיצוי חלקי ראו בועז שנור "הבסיס העיוני לפסיקת פיצויים חלקיים בישראל" משפטים לו (תשס"ז) 177.

7. לפיכך הגעתי לכלל מסקנה כי יש לאמץ את קביעתו של ד"ר פרנקל לפיה יש לקשור בין התאונה ובין נכותו של התובע, ולא ניתן לייחס את הנכות לכל גורם אחר, בהיעדר ראייה אחרת כלשהי. מאחר והמומחה הבהיר כי תהליך הפגיעה בדיסק עשוי להיות ממושך, ועלול הוא לתת אותותיו רק כחלוף זמן, הרי שאין לייחס משקל רב לעובדה כי בפרק זמן של כאחד עשר חודשים לא נמצאו תלונות נוספות. לפיכך יש לקבוע כי הוכח בהסתברות הנחוצה להכרעה במשפט אזרחי כי הנכות האורטופדית בשיעור 10% ממנה סובל התובע היא פרי התאונה לבדה, ומכאן כי על הנתבעים לפצות את התובע בגין מלוא הנוקים הנובעים מנכות זו.

8. בטרם חיתומו של פרק זה אזכיר כי בעניינו של התובע מונה מומחה נוסף, בתחום הפה והלסת, הוא ד"ר צבי יואלי. ד"ר יואלי מצא כי התובע עודנו סובל מכאבים במפרק הלסת, אולם אלה אינם גורמים למגבלה תפקודית כלשהי. הוא המליץ על טיפול הכולל חמישה ביקורים במרפאת כאב, בעלות כוללת של 1,600 ש"ח או על קורס פיזיותרפיה בעלות דומה. התובע העיד כי עד היום לא פנה לטיפול כלשהו, מאחר ונאמר לו כי הכאב עשוי לחלוף עם הזמן, וכי הוא מעדיף "שהדברים יעברו מה שנקרא טבעי ולא כירורגית" (עמ' 11 לפרוטוקול, שורות 14-16). מכאן כי לא נותרה בעיה משמעותית בתחום הפה והלסת, ואין מקום למתן פיצוי כאשר התובע לא פנה לטיפול גם כחלוף כשלוש שנים מאז מתן חוות-דעתו של ד"ר יואלי, ולמעשה הצהיר כי אין בכוונתו לעשות כן.

### הפיצוי

9. התובע נפגע במהלך שירותו הצבאי. ככזה יש לראותו כאדם צעיר בתחילת דרכו המקצועית, ויש להחיל בעניינו את החזקות המקובלות הנוגעות לצעירים שנפגעו בטרם היתוו לעצמם את דרכם המקצועית בחיים.

10. מתצהירו של התובע עולה כי מאז שחרורו עסק בעבודות שונות, כטכנאי מיזוג, כאחראי על עובדים בחברת נקיון ואחזקה, ובחברת בנייה שבבעלות אביו. לדבריו, התקשה בביצוע כל מטלה פיזית, ונאלץ להסתייע באחרים לצורך

ביצוע העבודות בעלות המרכיב הפיזי. הוא אף טען כי פוטר משתיים מעבודותיו בשל קשיים אלה. מעבידיו הובאו לעדות על ידו, כאשר קודם להעדתם נטען כי אין ביכולתו להביא תצהיר מטעמם מאחר ואינם בשליטתו. במהלך עדותו של העד מיכאלי, נציג החברה לתוכה הוטמעה חברת "גלמור" בה עבד התובע כמפקח על עובדי נקיון ואחזקה, התברר כי מדובר בדודו של התובע (עמ' 38 לפרוטוקול, שורות 2-3), וכי כלל לא נעשתה אליו פנייה לגביית תצהיר (עמ' 48 לפרוטוקול, שורה 1). מעדותו עלה כי התובע פוטר לאחר שחל צמצום בעבודת החברה, במסגרתה פוטר עובד שעזר לו בעבודות הפיזיות הקשות (עמ' 40 לפרוטוקול, שורות 15-21). מעדות התובע עלה כי מייד לאחר הפסקת עבודתו בגלמור נסעו חברתו והוא לטיול של שבעה חודשים בחו"ל (מעדותו עלה כי עד אוגוסט 2005 עבד – עמ' 28 לפרוטוקול, שורות 18-21 – וכי בחודש ספטמבר או אוקטובר טס לחו"ל – עמ' 29 לפרוטוקול, שורות 20-24 – ושב ארצה בחודש אפריל 2006 – עמ' 30 לפרוטוקול, שורות 8-13). ממילא ספק הוא אם ניתן לקשור את עזיבת העבודה דווקא לפיטורין.

11. העד הנוסף, בעל חברת הנדסת מיזוג אויר במסגרתה עבד התובע, הגיש תצהיר ימים ספורים לפני מתן עדותו (עליה עמדה ב"כ הנתבעים שלא הסכימה להגשת מכתב הפיטורין שלא באמצעותו). מתצהירו עלה כי המעביד אינו אלא חברה לחיים של אם חברתו של התובע. מעדותו עלה כי הסיבה הראשונית, אף אם לא היחידה, לפיטורי התובע היתה נעוצה בצמצומים שעברו על החברה שבבעלות העד (עמ' 71 לפרוטוקול, שורות 9-11).

12. כיום עובד התובע בחברת בנייה שבעלות אביו. התובע לא צירף תלושי שכר מעבודתו זו, ולא ניתן לדעת בוודאות מה משכורתו כיום. עבודתו כוללת בעיקרה פיקוח על צוותי עבודה בפרויקטים שונים בארץ (עמ' 32 לפרוטוקול, שורות 16-17; עמ' 33 לפרוטוקול, שורות 1-3 ושורות 17-24). מדי פעם הוא נותן יד בעבודה עצמה (עמ' 33 לפרוטוקול, שורות 4-5). מכל מקום, אף כי לא ניתן לדעת מה משכורתו כיום, הרי שמטופס 106 הנוגע לעבודתו בגלמור עולה כי באותה עת השתכר התובע סכום של כ- 5,600 ₪ ברוטו וכ- 5,200 ₪ נטו, וזאת בטרם מלאו לו 25 שנים.

13. המסקנה מכל האמור לעיל היא כי לא עלה בידי התובע להוכיח כי נגרמו לו הפסדי שכר בעבר בגין נכותו הנובעת מהתאונה. התובע עבר מספר מקומות עבודה, אולם הסיבה הראשונית למעבריים אלה נעוצה בצמצומים שעברו על

מקומות אלה. העבודה בה עסק, ובה הוא עוסק כיום, כללה וכוללת מרכיב פיזי, אף אם לא בולט. עלה בידי התובע להשתכר שכר התואם לזה שניתן לצפות לו אצל אדם צעיר בתחילת דרכו, ואף למעלה מזה. ממילא יש לקבוע כי התובע גילה פוטנציאל השתכרות שאינו פוחת מהממוצע. למעשה, ניתן היה אף לקבוע כי כושר ההשתכרות של התובע גבוה מהממוצע, על בסיס אותן תוות-דעת חמות שהובאו על יכולתו בעבודה ושזכרו בעמ' 3 לסיכומי ב"כ הנתבעים בפסקה האחרונה. אולם לענייננו די אם נאמר כי אין כל בסיס לסטייה כלשהי מהחזקה לפיה יש לבסס כל חישוב הנוגע להפסד השתכרות הצפוי לתובע על בסיס השכר הממוצע במשק.

14. אם מצאתי טעם כלשהו לסטות, ולו במעט, מחישוב אקטוארי מלא בענייניו של התובע, וזאת על אף החזקה המוחלטת תדיר בענייניו של צעיר בתחילת דרכו ולפיה הנכות הרפואית והתפקודית, כמו גם הגריעה מכושר ההשתכרות, חד הן, הרי שזו נובעת מהעובדה כי ככל הנראה בכוונת התובע להשתלב בעסק המשפחתי אם יעלה הדבר בידו. ערוץ חלופי ששוקל התובע בימים אלה נוגע לאפשרות כי יעבוד כשף, ויש לקנות כי הנכות ממנה הוא סובל לא תהווה מכשול מעיסוק במקצוע זה (יש גם להניח כי לו כך היו פני הדברים היה התובע חש במגבלה כבר במהלך הקורס). לא למותר לציין כי קביעה אחרונה זו אינה נקייה מספק, שהרי גם אם כיום מסוגל התובע לתפקד היטב במגבלותיו, לא לעולם חוסן ולא ניתן לדעת מה ילד יום, או לשער כיצד תכביד עליו מוגבלותו לעסוק בעבודות מעין אלה בגיל מבוגר יותר. מאידך, יש גם לזכור כי אנשים צעירים מכוונים את דרכם התעסוקתית בהתאם לנכות מהם הט סובלים. בהתחשב במכלול שיקולים אלה הגעתי לכלל מסקנה כי יש לפסוק לתובע פיצוי בסכום של 155,000 ₪ בגין הגריעה מכושר ההשתכרות. הפיצוי משקף הפסד חודשי של 550 ₪ לעתיד, לערך, ומביא בחשבון את מכלול השיקולים דלעיל.

15. התובע לזכאי לפיצוי בסכום של כ- 19,200 ₪ בגין הנזק הלא ממוני (על פי נכות בשיעור 10% ובצירוף ריבית מיום התאונה).

16. התובע לא דרש פיצוי בגין ראשי נזק נוספים, למעט בגין הפסדי שכר בעבר, שלא הוכחו כדבעי, וטיפולים רפואיים (ובכלל זה, בעיקרו של דבר, הטיפול בגין הפגיעה בלסת, שהתובע העיד כי אין בכוונתו לבצע).

**סוף דבר**

19. על בסיס כל האמור לעיל ישלמו הנתבעים לתובע סכום של 174,200 ₪. לסכום זה יצורף שכ"ט עו"ד בשיעור 13% ומע"מ, וכן את הוצאות המשפט. על מנת להסיר ספק אבהיר כי על הנתבעים להשיב לתובע, בין יתר ההוצאות, את עלות חוות-דעתו של ד"ר יואלי, בה נשא התובע, ואת אגרת המשפט.

המזכירות תשלח העתק מפסק-הדין לצדדים.

ניתן היום, י"א בתשרי תשס"ח (23 בספטמבר 2007), בהעדר הצדדים.

רם וינוגרד 12403/03-54678313

רם וינוגרד, שופט

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה